ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Шовот тумани

2024 йил 01 февраль

Судъя: Р.Маткурбанов

Шовот туманлараро иктисодий судининг, судьяси Р.Маткурбанов, судья ёрдамчиси Ш.Салаевнинг котиблигида, Шовот туманлараро иктисодий суди биносида, очик суд мажлисида,

Даъвогар: Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармасининг «TEXTILE FINANCE KHOREZM» масъуляти чекланган жамиятининг манфаатида

Жавобгар: «Qadamova Asaloy» фермер хўжалигидан 236.379.033.95 сўм қарздорликни ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича ишни даъвогар вакили А.Ахмедов (2024 йил 01 февраль кунги 97-сонли ишончнома асосида) иштирокида ишни кўриб чиқиб, қўйидагиларни

аниклади:

Даъвогар Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармаси «TEXTILE FINANCE KHOREZM» масъуляти чекланган жамиятининг (бундан буён матнда даъвогар деб юритилади) манфаатида Шовот туманлараро иктисодий судига даъво ариза билан мурожаат килиб, «Qadamova Asaloy» фермер хўжалигидан (бундан буён матнда жавобгар деб юритилади) 236.379.033.95 сўм қарздорликни ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармаси ишни ўзининг вакили иштирокисиз кўришни сўраган.

Суд мажлисида даъвогар вакили тушунтириш бериб, мавжуд қарздорлик тарафлар ўртасида «Пахта хом ашёсини ҳарид қилиш бўйича» тузилган контрактация шартномаси муносабатларидан вужудга келганлигини ва бугунги кунга қадар жавобгар томонидан қопланмаганлиги сабаб даъвони тўлик қаноатлантиришни сўради.

Бугунги суд мажлисининг ўтказилиш вакти ва ва жойи тўғрисида жавобгар қонунда белгиланган тартибда хабардор қилинган бўлсада, унинг вакили иштирок этмади, даъво ариза юзасидан фикр билдирмади.

Бундай холда, суд ишни Ўзбекистон Республикасининг Иктисодий процессуал кодекси 128-моддасига асосан ишни жавобгар вакиллари иштирокисиз кўриб чикишни лозим топади.

Иш хужжатларидан аникланган холатларга кўра, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2022 йил 15 март куни № 108-сонли «Пахта хом-ашёсини етказиб бериш хамда харид килиш бўйича» фьючерс шартномаси тузилган.

Шартноманинг 1.1.-бандига асосан жавобгар 34,9 гектар ер майдонидан 136 тонна пахта хомашёсини сифатли етиштириш ва даъвогарга 2022 йил 01 декабргача етказиб бериш мажбуриятини олган.

Томонлар ўртасида тузилган шартноманинг 2.2-қисми «е» бандига кўра жавобгар даъвогардан олинган уруғлик, йиғим терим мавсуми учун керакли материаллар ва бўнак (аванс) маблағларидан мақсадли фойдаланиши «ё» бандига кўра эса шартномавий мажбуриятлар бажарилмаган ҳолатда

даъвогарга, тўланган маблағлар бўйича қарздорликни мутлақ қоплаб бериш назарда тутилган.

Шартноманинг 4.2.-банди талабидан келиб чиқиб даъвогар томонидан шартномада кўрсатилган экин ер майдонида пахта хом ашёсини етиштириш ва кейинчалик ўзига етказиб бериш мақсадида 60 фоиз аванс (бўнак) пул маблағи, шу билан бирга агротехник хизматлар, уруғлик, минерал ўғит, ёқилғи мойлаш маҳсулотлари, йиғим терим мавсуми учун керакли материаллар, транспорт хизматлари, терим пуллари ва бошқа харажатлар учун 1 193 100 909,10 сўм миқдорида молиялаштирилган.

Бироқ, жавобгар томонидан шартномада кўрсатилган 136 тонна махсулот ўрнига 2022 йил 01 декабрга 95 тонна 800 кг пахта хом ашёси топширилган, қолган 40 тонна 200 кг пахта хомашёсини даъвогарга етказиб бермаган. Натижада пахта хомашёсини етиштириш ва ўзига етказиб бериш учун амалга оширган 1 193 100 909,10 сўм микдоридаги харажатлари жавобгар томонидан мажбурият бажарилмаган қисми бўйича 236 379 033,95 сўм қарздорлик вужудга келган.

Даъвогар томонидан қарздорликни ихтиёрий равишда қоплаш юзасидан юборилган талабнома хатлари жавобгар томонидан ижросиз қолдирилган.

Бунинг оқибатда мазкур низо келиб чиққан ва Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармаси даъвогар манфаатида судга даъво аризаси билан мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 55-моддаси биринчи ҳамда иккинчи қисмларига мувофиқ, ҳар ким ўз ҳуқуқ ва эркинликларини қонунда тақиқланмаган барча усуллар билан ҳимоя қилишга ҳақли.

Хар кимга ўз хукук ва эркинликларини суд орқали химоя қилиш, давлат органларининг хамда бошқа ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг қонунга хилоф қарорлари, ҳаракатлари ва ҳаракатсизлиги устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 8 ва 234-моддаларига кўра мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 236-моддасига асосан мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

Мазкур холатда мажбуриятлар «Пахта хом-ашёсини етказиб бериш хамда харид қилиш бўйича» фьючерс шартномасидан келиб чиққан.

Тарафлар ўртасида имзоланган «Пахта хом-ашёсини етказиб бериш хамда харид килиш бўйича» фьючерс шартномасининг 2.2.-кисми «ж» бандига кўра жавобгар шартноманинг 1.1.-бандида кўрсатилган мажбуриятларини узрли сабабларга кўра бажара олмаса ёхуд бажара олмаслик эхтимоли вужудга келса, даъвогарга сабабларни тасдикловчи хужжатларни такдим килиши, колаверса шартноманинг 6.2.-кисмига кўра ушбу шартнома шартларини бажарилишига тўскинлик килувчи енгиб бўлмайдиган куч (форс-мажор) холатлари бўйича бир-бирларини ва форс-мажорни тасдиклаш бўйича комиссияни хабардор

қилишлари ва комиссиянинг хулосасига кўра жавобгар жавобгарликдан озод килиниши белгиланган.

Бирок, судда юкоридаги холатда форс мажор холатлари аникланмади.

Даъвогарнинг даъво талаби ишга такдим қилинган юк хатлари, электрон счёт-фактуралар, таққослаш далолатномаси ва бошқа тегишли хужжатлар билан тулиқ исботини топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68-моддасига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Мазкур кодекснинг 118-моддасига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари микдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Баён этилганларга асосан суд, даъвогарнинг даъво аризасини тўлик каноатлантиришни, жавобгардан даъвогар фойдасига 236.379.033.95 сўм карздорлик ва олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажатини, Республика бюджетига 4.727.580.68 сўм давлат божи ундиришни лозим деб топади.

Бинобарин суд, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 55-моддаси, Ўзбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодексининг 68,118,128,176,179-моддаларини, қўллаб,

карор килади:

Даъво ариза тўлиқ қаноатлантирилсин.

«Qadamova Asaloy» фермер хўжалигининг хисобидан «TEXTILE FINANCE KHOREZM» масъуляти чекланган жамияти фойдасига 236.379.033.95 сўм қарздорлик ва олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати жами 236.413.033.95 сўм ундирилсин.

«Qadamova Asaloy» фермер хўжалиги ҳисобидан Республика бюджетига 4.727.580.68 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақалари берилсин.

Хал қилув қароридан норози томон бир ойлик муддат ичида шу суд орқали Хоразм вилоят суди иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция тартибида шикоят (протест), ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач олти ой ичида кассация тартибида шикоят беришга, прокурор протест келтиришга ҳақли.

Судья

Р.Маткурбанов

